

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 6 NOIEMBRIE 1984*

Robert Fearon & Company Limited
împotriva
Irish Land Commission

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Supreme Court (Irlanda)]

„Restricții naționale privind posibilitatea de a deține terenuri”

Cauza 182/83

În cauza 182/83,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Supreme Court din Irlanda, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

ROBERT FEARON & COMPANY LIMITED

reclamant,

și

IRISH LAND COMMISSION,

pârât,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 58 din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din Mackenzie Stuart, președinte, O. Due și C. Kakouris, președinți de cameră,
U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot și R. Joliet, judecători,

avocat general: M. Darmon

grefier: H. A. Rühl, administrator principal

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Ordonanța din 15 iunie 1983, primită la Curte la 25 august 1983, Supreme Court din Irlanda a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 58 din Tratatul CEE, în vederea stabilirii compatibilității cu tratatul a articolului 32 alineatul (3) din Land Act din 1933, astfel cum a fost modificat prin articolul 35 din Land Act din 1965.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu care privește decizia Irish Land Commission de a expropria un teren deținut de Robert Fearon Co. Ltd, societate de naționalitate irlandeză.

3 Scopul ambelor acte irlandeze, Land Act din 1933 și Land Act din 1965, este să mărească dimensiunea exploatațiilor care, în caz contrar, nu ar fi rentabile, să împiedice speculația funciară și, în cele din urmă, să se asigure, în măsura în care este posibil, că terenurile aparțin celor care le lucrează. Pentru realizarea acestui ultim obiectiv, la articolul 32 alineatul (3) din Land Act din 1933, astfel cum a fost modificat prin articolul 35 din Land Act din 1965, se prevede că Irish Land Commission nu își poate exercita competențele de expropriere împotriva persoanelor care au reședința de mai mult timp de un an la cel mult trei mile de terenul respectiv sau împotriva persoanelor juridice ai căror acționari îndeplinesc aceeași condiție referitoare la reședință. În speță, cei cinci acționari ai Robert Fearon Co. Ltd sunt resortisanți britanici, nici unul neîndeplinind condiția referitoare la reședință descrisă mai sus.

4 Sesizată în ultimă instanță cu privire la litigiul în cauză, Supreme Court din Irlanda i-a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„Atunci când legislația unui stat membru impune drept condiție ca o persoană (alta decât o persoană juridică), proprietar de teren, să fi avut reședința pe acel teren o anumită perioadă de timp, în cazul în care proprietarul terenului este o persoană juridică, articolul 58 trebuie să fie interpretat în sensul că interzice impunerea condiției ca fiecare din persoanele care dețin participații în cadrul persoanei juridice să fi avut reședința pe terenul respectiv o perioadă similară de timp?”

5 În observațiile sale scrise, Comisia susține, în primul rând, că sistemul de expropriere publică face parte din regimul proprietății și că articolul 222 din tratat, conform căruia „prezentul tratat nu aduce nici o atingere, în nici un fel, regimul proprietății din statele membre”, ar justifica, prin urmare, el însuși, un răspuns negativ la întrebarea adresată de instanța națională.

6 Această concluzie nu poate fi acceptată. Potrivit articolului 54 alineatul (3) litera (e) din tratat, restricțiile privind dobândirea și folosirea, de către un resortisant al unui stat membru, a unor proprietăți funciare situate în alt stat membru, se numără printre restricțiile care trebuie eliminate, în vederea realizării libertății de stabilire. În același sens, Programme général pour la suppression des restrictions a liberté d'établissement (Programul general pentru eliminarea restricțiilor privind libertatea de stabilire) al

Consiliului din 18 decembrie 1961 (JO 1962, p. 36) include, în rândul restricțiilor privind libertatea de stabilire care trebuie eliminate dispozițiile sau practicile care conferă resortisanților unui alt stat membru un regim mai puțin favorabil în cazul exproprierilor.

7 Rezultă că, deși articolul 222 din tratat nu contestă dreptul statelor membre de a institui un regim de expropriere publică, un astfel de regim este supus totuși normei fundamentale de nediscriminare, care stă la baza capitolului din tratat referitor la dreptul de stabilire.

8 Astfel cum, în mod întemeiat, subliniază Comisia, articolul 58 din tratat, la care se referă întrebarea instanței de trimitere, nu reglementează soluția aspectului contestat în acțiunea principală. Acest articol are ca efect, în scopul aplicării capitolului referitor la dreptul de stabilire, asimilarea persoanelor fizice, resortisante ale statelor membre, societăților înființate în conformitate cu legislația unui stat membru și care au sediul social, administrația centrală sau locul principal de desfășurare a activității în interiorul Comunității. În speță, având în vedere că societatea Fearon este o societate irlandeză în sensul articolului 58 din Tratatul CEE, aceasta nu poate solicita în Irlanda beneficiul dreptului de stabilire, recunoscut societăților înființate în temeiul legilor altor state membre.

9 Prin întrebarea adresată de Supreme Court din Irlanda se dorește să se stabilească, totuși, dacă, având în vedere normele stabilite de tratat, li se poate impune o condiție referitoare la reședința resortisanților altor state membre care și-au exercitat dreptul de stabilire în Irlanda, în temeiul articolului 52 din tratat, participând la înființarea unei societăți în sensul articolului 58 din tratat.

10 Trebuie să se răspundă afirmativ la această întrebare în cazul în care obligația de a avea reședința pe un teren sau în apropierea acestuia este impusă de un stat membru, prin legislația-cadru privind proprietatea funciară rurală, în scopul realizării obiectivelor enunțate anterior, deopotrivă în sarcina resortisanților săi și a resortisanților altor state membre, iar această obligație se aplică în mod egal. O condiție referitoare la reședința delimitată astfel nu are, în fapt, un caracter discriminatoriu, care ar putea fi considerat a încălca articolul 52 din tratat.

11 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată Curții de Supreme Court din Irlanda că articolul 52 din tratat nu interzice unui stat membru să condiționeze exceptarea de la măsurile de expropriere, adoptate în temeiul unei legislații care reglementează proprietatea funciară rurală, de o obligație ca resortisanții altor state membre, care au participat la înființarea unei societăți care deține teren, să aibă reședința pe terenul în cauză sau în apropierea acestuia, în cazul în care obligația respectivă se aplică și resortisanților statului membru în cauză, iar competențele de expropriere nu sunt exercitate într-o manieră discriminatorie.

Cu privire la cheltuielile de judecată

12 Cheltuielile efectuate de către guvernul irlandez și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Supreme Court din Irlanda, prin Ordonanța din 15 iunie 1983, hotărăște:

Articolul 52 din tratat nu interzice unui stat membru să condiționeze exceptarea de la măsurile de expropriere, adoptate în temeiul unei legislații care reglementează proprietatea funciară rurală, de o obligație ca resortisanții altor state membre, care au participat la înființarea unei societăți care deține teren, să aibă reședința pe terenul în cauză sau în apropierea acestuia, în cazul în care obligația respectivă se aplică și resortisanților statului membru în cauză, iar competențele de expropriere nu sunt exercitate într-o manieră discriminatorie.

Mackenzie	Stuart	Due	Kakouris
Everling	Bahlmann	Galmot	Joliet

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 6 noiembrie 1984.

Grefier
prin ordin
H. A. Rühl
administrator principal

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart